

**UCHWAŁA NR XVI/182/2016
RADY GMINY W ZALESZANACH**

z dnia 26 lutego 2016 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016- 2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1515 ze zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390) Rada Gminy w Zaleszanych uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Zaleszanych.

Przewodniczący Rady Gminy

Lucjan Kutyla

Załącznik do Uchwały Nr XVI/182/2016
Rady Gminy w Zaleszanych
z dnia 26 lutego 2016 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W
RODZINIE
NA LATA 2016-2020**

Zaleszany 2016

WSTĘP

Przemocą w rodzinie określane jest „każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody” [Nowakowska, 2008, s. 21]. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw [Sasal, 2005, s. 16-19].

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu [Tomaszewska, 2007, s. 36-37].

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
2. **Przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
3. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
5. **Zaniedbanie** – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi.

Preambuła ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie brzmi: „Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowanie godności osobistej, władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności”.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie ustawa ta nakłada na gminę obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych, ponadto nakazuje opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program Przeciwdziałania Przemocy Gminy Zaleszany ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2016-2020. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I. Podstawa prawna

Program realizowany będzie w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 163),
4. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjęty Uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. poz.445.

II. Skala zjawiska na terenie Gminy Zaleszany

Z danych statystycznych Zespołu interdyscyplinarnego wynika, że na terenie Gminy Zaleszany w 2015 r. zjawisko przemocy występowało w 31 rodzinach. Najczęściej zgłaszane przez osoby pokrzywdzone formy przemocy to przemoc fizyczna, przemoc psychiczna i emocjonalna oraz przemoc ekonomiczna. W 2015 r. odbyło się 9 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.

W 2015 r. procedura „Niebieskie Karty” została wszczęta w 19 rodzinach. 15 spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty” prowadził Zespół Interdyscyplinarny a 4 sprawy prowadzone były przez Grupy Robocze działające w ramach Zespołu. W 2015 roku procedura „Niebieskie Karty” została zakończona w 19 rodzinach.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość faktycznego zjawiska przemocy na terenie gminy ze względu na społeczne ograniczenia, w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Ofiary przemocy nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydlive.

Barierą w ujawnianiu zjawiska przemocy może być również brak skutecznego systemu wsparcia dla ofiar przemocy, ograniczona wiara w skuteczność prawa i instytucji odpowiedzialnych za ściganie i karanie sprawców przemocy.

III. Cele programu

Celem Programu jest:

1. Skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie,
2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

1. budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy,
2. diagnozowanie zjawiska przemocy,
3. podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie,
4. udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
5. oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

IV. Założenia Programu Realizacja celów Programu zakłada:

1. uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
2. promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
3. edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
4. działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

V. Zasoby Gminy Zaleszany w zakresie realizacji Programu:

1. Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
2. Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
  - Ośrodek Pomocy Społecznej,
  - Komisariat Policji,
  - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - Gimnazja, szkoły podstawowe, przedszkola,
  - Placówki służby zdrowia,
  - Gminny Ośrodek Kultury,
  - Biblioteki,
  - Organizacje pozarządowe,
  - Sołtysi i rady sołeckie,
  - Instytucje kościelne.

VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- silne więzi rodzinne,
- chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. Zagrożenia w realizacji zadań:

- stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów,
- problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,

- brak infrastruktury socjalnej w gminie,
- brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

Realizacja celów Programu

CEL 1

Skuteczne i efektywne zwalczanie przemocy w rodzinie

Działania:

1. Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy:
  - diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
  - opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
  - rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
  - monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
  - dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
  - podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
  - inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
  - udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.
2. Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc.
3. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:
  - edukacja dzieci i młodzieży w zakresie sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją,
  - realizacja programów profilaktycznych w szkołach podstawowych i gimnazjach,
  - prowadzenie zajęć edukacyjno-wychowawczych w szkołach podstawowych, gimnazjach, przedszkolach mających na celu zapobieganie przemocy,
  - prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
  - wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji,
  - organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy,
  - organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich, bibliotekach, Gminnym Ośrodku Kultury,
  - rozpowszechnianie wśród społeczności lokalnej materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów, informatorów itp.) dotyczących zjawiska przemocy oraz procedur z tym związanych.

Podmioty realizujące działania 4-5:

- Gimnazja, szkoły podstawowe, przedszkola,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Biblioteki,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny.

CEL 2

Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do wzięcia udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.
2. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu i stosującymi przemoc w rodzinie.
3. Kierowanie wniosków do sądu o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Podmioty realizujące działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Komisariat Policji

CEL 3

Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Działania:

1. Prowadzenie poradnictwa dla ofiar przemocy w rodzinie:
  - udostępnianie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy,
  - udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
  - udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
  - rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”.

Podmiot realizujący działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej
2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:
- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
  - kierowanie zarówno ofiar, jak i sprawców przemocy w rodzinie do specjalistycznych poradni rodzinnych lub psychologa,
  - kierowanie ofiar i sprawców na grupy wsparcia,
  - współpraca ze Stalowowolskim Ośrodkiem Wsparcia i Interwencji Kryzysowej w Stalowej Woli w zakresie wsparcia i profesjonalnej pomocy doradczej, terapeutycznej, psychologicznej dla ofiar i sprawców przemocy,
  - praca socjalna.

Podmioty realizujące działanie:

- Komisariat Policji,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Komisariat policji,
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

VIII. Monitorowanie

Za monitorowanie Programu będzie odpowiedzialny powołany przez Wójta Gminy Zespół Interdyscyplinarny, który raz w roku będzie dokonywał analizy realizacji Programu.

IX. Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Zaleszany, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.